

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Drei Vorlesungen in Rom - Cod. Ettenheim-Münster 196

Lugo, Juan

[S.l.], 1632-1633

Sectio III.

[urn:nbn:de:bsz:31-116360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-116360)

voluntas potest quam ipsi proponitur potest se tenere se moueri ab obta vel re-
sistere. n. a. sunt se moueri a rāoē proponita. tunc ille actus reuertit iudicium
practicum ad qd sequitur electio voluntatis. ita Cardinalis Bellar-
minus lib. 3. de gra. & libero arbitrio cap. 9. ad 1. m. argm.

Ad ista qd illud qd d. voluntatem tenere se moueri d. actus liber volun-
tatis d. pot. ante iudicium practicum. dicunt illam n. ee actum positivum sed
negativum, quatenus voluntas n. reuertit cum pot. Ad ista imo, qd si voluntas
pot. libere emittere ante iudicium practicum rāoē n. videtur inconueniens
qd pot. etiam positivus operari, ita e. argm. quibus probantur necessitas iudi-
cij practici ad usum libertatis ex probat. de usu per omnimodum liberam, vt infra
concordabit.

Contra 2do illud tenere se moueri d. negatio. Et omissio alterius actus
positivi liberi qui tunc pot. elici. Et si voluntas n. teneret se moueri sed reus-
teret rāoē proponite eliceret actum positivum liberum, et tñ hunc actum elice-
ret ante qd iudicium practicum determinans.

Dicunt illam etiam resistentiam fore actum negativum qd eet n. tenere
se moueri. Sed contra qd tenere se moueri per se n. ee actus positivus sed negatio. Et
tenere se moueri n. ee negatio. Et conseq. qd vni negati n. opponitur contradic-
tione alia negatio, neut. negati huius n. opponitur contradictorie negatio sed lux, tunc
de. a. se moueri n. ee tenere se moueri opponuntur contradictorie. Et n. d. utrag ne-
gatio, n. ee negatio, aliter d. negatio. Et aliter positivus bene pot. huius. Confirmatur:
qd pura omissio n. pot. d. in tantum qd ee libera in quantum voluntas potens
facere n. n. facit. Et si illa resistentia n. ee libera iudic. qd voluntas pot. aliquid facere
n. n. facit. Et aliquid positivum qd tunc faceret, alioquin n. erit omissio libera,
omissio a. aliter d. omissio.

Impugnatur ista eadem solutio, qd iuxta ipsam tota libertas nra
voluntatis reuertitur ad illam n. resistentiam qua posita, reliqua necessario conse-
quuntur, quare in tantum notis imputantur pot. actus in quantum pot. magis
proprie resisteri ne poteretur iudicium illud practicum. ex quo rursus
fieri videtur actum electionis Dei vel contributiones n. ee formaliter liberum aut
meritorium sed solam in ca. quatenus potest impediri illud iudicium practicum
n. tenendo se moueri qd abto, reat e. actus exterior n. ^{liber} meritum supra volun-
tatem internam, qd hac agita n. pot. n. poni actus exterior, ita contributio n. addet
meritum supra illam n. resistentiam, qd eandem rāoē. ex hoc a. videntur sequi
alia multa e. gravissima inconuenientia. Immo e. actum electionis Dei nul-
lum habere meritum nec in se nec in ca. n. in se, vt notat ex citatis. n. etiam
in ca. qd cum ea fuerit omissio n. pot. ee meritoria, nam hi etiam qui reuertunt
quasi omissionem liberam dicunt eam ee meritoriam, qd n. pot. respicere bonum
& honorum fruem qd unum e. illa n. resistentia etiam sit libera n. pot. ee meri-
toria e. per sequens nec poterit ab ipsa derivari meritum in actum sequentem.

2. dum

Confirmatur solutio, quia Deus libere vult obia creaturae, et in Deo hoc
 sicut videtur dicitur hoc obia hinc, et nunc de voluntate, quam vel illud iudicium
 est necessarium, et tunc volletur oia divina libertas, vel est liberum, et tunc
 debent supponere aliam voluntatem divinam habitam sine aliquo iudicio praec-
 tico determinante, nec est in Deo potius requirere ad aliquam hanc realitatem vel
 quodam a qua est liberum illud iudicium, quia Deus hanc suam omissionem
 liberam, et ipsa met volens potius est finalissime libere, et hanc de re de exortu
 liberi, et praecit tale iudicium praetudum determinans.

Secundo arguitur, quia si non arguit tale iudicium praetudum dicitur hinc
 et nunc de eligendum mentium potest contingere aliquem, peccare tunc vero errore
 aut defectu faciente in illeto, et si dicitur de contra hunc et contra illud praecit.
 scilicet errant qui operantur malum. ad hoc argum hanc per hanc ^{nunc} hanc praecit
 illa praecit, an ante de peccatum praecit error in illeto, et per praecit
 tractatu de peccati anno sequenti.

Omitto etiam illam questionem: an actus ille imperii sit actus vo-
 luntatis, vel illeto, et an sit primum, vel alius actus diversus, de quo diximus
 agentes de locutione hanc praecit, nam ad praecit controuersiam satis est cum ac-
 tum, quicumque ille sit, si est determinans hanc praecit requiri ante oia voluntatem, et
 de hanc praecit libertatem voluntatis, ut constat ex antea praecit.

Secundo dubitatur: utrum libertas reducat finaliter in illeto, an in vo-
 luntate. in qua sit de quaestio de nouo, et de re. de re. et. et in sermo sit de li-
 bertate in actu praecit, et quaeratur: vnde praecit et praecit actus. Quis voluntatis
 ut liber: an ex voluntate, potente operari et non operari: an ex illeto praecit
 oia cum indifferentia. et tunc utraque potest tunc in consequenti appellari
 liberum arbitrium, ut bene aduertit Valentia, in parte disp. de hanc praecit.
 et utraque potest et eadem indifferentia quam hanc praecit hanc praecit
 tatem praecitare libertatem praecit, effectus vero radicalis, quatenus praecit
 nedo, oia cum indifferentia et eadem radicalis et voluntas sit praecit
 operari et non operari. de re. a. et praecit praecit praecit praecit praecit
 illeto, ut praecit liberi, an vero actus voluntatis?

In qua quaestione Durandus in 2o dist. 24 q. 3. existimat operari
 illeto et praecit hanc praecit, et praecit in actu praecit et indifferentem ad radi-
 cationem hoc vel illud et habere dominium suorum actuum, et praecit praecit
 innare praecit libertate et hoc praecit quam praecit iudicium. dubium
 est: an eandem indifferentiam praecit etiam in voluntate ad suum actum: an vero
 in sola illeto immunitate et finaliter illam praecit, et nominatus. a. et praecit
 in voluntate praecit subordinatur illeto. Suarez est disp. 19 metaph. sect. 5.
 exultat Durandum in praecit, et praecit in 2o.

Tam Durandus sententiam reprobant oia Theologi et merito. videtur
 Bellarmus lib. 3. de gra cap. 8. Suarez ubi supra. Sed in praecit tract. 3. disp. 1.
 num. 126

numerus 26. e. segg. potissima contra Durandum arguta sumuntur ex scrip-
 tura e. Patribus a. quibus libertas non semper explicatur in ordine ad volen-
 dum aut nolendum. videntur loca apud sanctos auctores. sufficiat Trident.
 sess. 6. cap. 3. ubi explicat libertatem in operibus quatenus homo libera sua volun-
 tate se ad iustitiam cum gratia operi se mouere. rade vero pot. ab incommo-
 di. qd si illectus haberet dominium liberum morum actuum pot. bene. pia affectione
 elicere assensum fieri circa mysteria ubi proponit. item pot. illectus resp. rade i
 quando assentitur vel non assentitur alicui propositioni, qd e. pot. facere & vel
 vitare aliquid si facit eo ipso videt. reprehensibile, ac per e. quatenus pot. im-
 poni praedictum assentirendi ipsius illecti independenter a voluntate, ab ipso pot.
 illecto peccare non assentirendi. pot. etiam ab ipso illectu praedicti obtinere assen-
 sum ut e. qui pot. aliquid libere facere pot. oriri ut fallax. aliunde vero
 condit illectum secundum se nec e. reprehensibilem, nec capax peccati aut peccati,
 nec exorabilem circa suos assensu, illectus e. si pot. aliter vi vel praedicti aut pe-
 catus vel minus moueri nisi ex affectu obediendi vel complacendi. si qui pot.
 vel fugendi mala qd immittit quod via mouent immediate non ad assensum sed ad af-
 fectum, ut stat. ex quo etiam fit illectum non e. secundum se reprehensibilem aut
 laudabilem nec peccabilem, qd non datur peccatum sine aduertentia ad malum e.
 ad obediendum fugendi illius malum, illectus a. non pot. moueri a malo vel a tali debito,
 qd malum e. bonum non mouent immediate ad assensum vel dissentium, sed ad
 amorem e. fugam. ex quo etiam fit non e. reprehensibilem, ubi e. non e. culpa non e.
 locus reprehensionis, non pot. ergo illectus illud dominium in mediatum e. in affec-
 tum suum suos actus, sed eorum in differentiam mediatam quatenus subicitur vo-
 luntati quod determinat illectum ad assentirendum vel non assentirendum aliis
 obiectis.

Haec arguta non solum probant de illectu quem habemus de facto, sed de ille-
 ctu pot. nam quilibet illectus qui non est sup. voluntas non ferretur in bonum et
 bonum, e. per consequens non pot. pro suo debito ferri magis ad hoc ob. quam ad
 illud. libitum se. iam dicit complacentiam e. affectum, unde etiam appellatur
 libertas quasi a libito; e. quidem si illectus est indifferens e. liber e. pro sua liber-
 tate assentiretur nisi par. non probabili, cum pot. assentiri opposito, tunc
 infero rater. roganti cur huius assentiretur, nemo non responderet qd voluit. nam
 in casu liberi e. pro rade voluntas, e. rade etiam diceretur eligere ubi illam
 opinionem pro contraria, qua dia. significans voluntatem, nam electio e. actus
 voluntatis. E. sup. ponitur in rade iure affectu liber ante ipsum assensum illectalem.
 rade a. a. pro. e. rade i. ex l. Thoma supra q. 3. art. 2. qd de agens quando operatur
 ordinatur in aliquid suum, cum hoc fit discriminare si agens necessarium orde-
 natur in suum ab alio, sicut instrumentum artificis feruit in suum, intentum
 ab artifice, agens vero liberum ordinat e. mouet ipsum ad suum, aut e. operatur
 ut acquirit aliquid bonum. E. per agens liberum debet operari per affectum e. non per
 voluntatem.

solum cognitionem, nam cognoscens ut cognoscens n̄ amat nec intendit finem
sed cognoscit illum & si operatur ex intentione finis sit actum electum quo
tenetur libere in illum finem.

41.
Explicatur & confirmatur haec ratio, quod omne operatio agentis oritur
ex appetitu seu inclinatio agentis, vel e inclinatio ipsa: si quidem e necessario
oritur ex inclinatio mixta: si vero operatio e libera, trinitur ex inclinatio
elicta vel e ipsa inclinatio elicta. quando ergo illecto necessario operatur
ille appetitus oritur ex inclinatio mixta illecto ad illum appetitum, quia ille
appetitus e bonus illectus, quando a. ille illectus libere assentiret ut libere hunc
obio minus, vel ad probabili potius quam operatio, illa operatio deberet ee propter
inclinatio omnem operatio ad hunc appetitum magis quam ad illum, haec e in-
clinatio h̄ d̄ mixta, ut dicitur. Et deberet ee elicta. Et tunc ee pcedere aliquis
appetitus elictus, quo illectus inclinaretur ad hunc appetitum in particulari
pro generali bonitatem huius appetitus. p̄t̄ conseq, quia ipse appetitus cum n̄ sit
affectus n̄ e appetitus nec inclinatio sed effectus inclinatio. Et suggerit in agente
generalem inclinatio ad hunc appetitum in particulari quia n̄ p̄t̄ ee nisi elicta
libera, aliquis patet operatio in particulari sine inclinatio ad ipsam prout talis e.

Primo refertur item a fortiori dicendum ee de aliis potentis, quae
nec ee appetitiva nec cognoscitiva, cum e. h̄ p̄t̄ dari illectus libere multo
minus tamen poterit pota loco motiva, ut gravitas e levitas, vel pota calefac-
tiva e alia similibus quae p̄t̄ fortiter libere, repugnat ee operari libere sine cog-
nitione, comitio a. nullo modo desequat nisi proponendo convenientiam
obio. Et pota libera debet affici ab illa convenientia, e per consequens in-
clinatur libere in illud obio, quia convenientis vel bonum e, e hoc quum e,
velle vel amare illud per inclinatio e appetitum elictum. Et quidem n̄
video quomodo aliquid Philosopher recentiores, qui ausi ee concedere, illectum
aliquem possibilem libere in suis actibus, n̄ debeant concedere possibilem
aliquem rationem libere in calefacendo, e aliquid in canem libere in la-
trando, e sic de aliis, nulla e. maior repugnantia invenietur in ip̄ de
possibili quam in illectu.

Dubitatur 2° pro. an illud principium de necessitate n̄ p̄t̄ operari
libere, pota dicitur ee elevari ad libere operandum. ratio dubitandi ee p̄t̄
quia p̄t̄ e contrario dicitur necessitari ad operatio illud principium de
necessitate n̄ e necessarium sed liberum. R. poterit e contra dicitur operari
libere illud principium de necessitate e necessarium.

Ad hoc aliquid rationem discriminis ee, quod libertas debet ee ab
intrinseco, per illam e. agens movet se ab intrinseco, necessitas vero p̄t̄
provenire ab extrinseco. Sed contra hoc videtur ee, quod angui n̄ alius
in quos relictus h̄o sua natura vix h̄ libertatem, vel certe h̄ illam velle
imperfectam p̄t̄ e. e h̄ h̄o sine auxilio p̄t̄ n̄ pot̄ resistere vehementer sine
te n̄ s̄o.

tentari vel servare totam legem, ut dicitur in maa de graa, & hi per vires
 graa supradictas hnt pfectam libertatem ad eos acty & immittit licet est
 necessitate ex natura sua ad aliquem actum, pot tñ per vires graa
 habere libertatem ad illum actum, tam s. ab extrinseco e libertas pfecta
 quam libertas ut sic.

Pr tñ negando absolute pō divinitus elevari ad operandum li-
 bere illud quicquid de se n e liberum, rā a a priori e, qā totum
 exercitium libertatis oritur ex pfectione cognitionis representantis obtu
 totaliter ut pōt ag vtramq partem moveri, & recurre voluntas hnt somi-
 nium suae operata, quoniam obtu sum ea, qā differentia proponitur,
 ideo ergo bruta carent libertate, qā vel obtu n proponitur pōt cum mo-
 trais ad vtramq partem, vel proponitur a seo im pfecto, qā limitatum
 modum cognoscendi quem hnt, ut n sufficiat ad tendendum in partem
 oppositam, repugnat ergo brutum v. g. elevari ad operandum libere,
 qā deberet inq elevari ad cognitionem obtu pfectam qualis requiritur ad
 libertatem, hoc a. est elevari ad intelligentiam vel ad cognitionem valde
 diversam ab ea quam pōra illa cognoscitiva pot elidere, neutri oculus
 elevaretur ad cognitionem abstractivam sui obtu tam s. dicitur modus
 cognoscendi brutorum a modo illo cognoscendi pfecto, quam visus oculi
 & cognitione abstractiva, e tam allegata e pōra cognoscitiva bruti ad
 illum modum limitatum pferendi obtu, quam oculy ad modum limita-
 tum pferendi colorem vñ pntem, qā ergo brutum n pot elevari ad cog-
 noscenda pfecte obtu eō modo quo requiritur ad libertatem, ideo n pot ele-
 vari ad operandum libere. hinc constat tamā modū dubitandi, nam
 necessitas ut proveniret ex defectu cognitionis vel ex defectu concursus
 inde e qā pntiam ex se liberam ut necessitari, qā ut ei auferri
 eantur cognitio pfecta e relinquitur imperfecta, quam e secundum suam
 naturam ut habere, vel ut etiam negari concursy ad operandum; at vero
 pntiam ut secundum se n e liberam, n pot fieri liberum sine eo qd
 debet ei cognitio pfecta sui obtu & nullo modo pot dari tali subiecto.

Quod ad 2go ad replicam supra factam, respondit e. hōm
 pōt per vires graa habere plenum dominium aliquorum actuum ad
 quos secundum se n est liberum, in quo n e inconveniens qā etiam
 hōo secundum suam naturam hnt cognitionem pfectam aliquorum obforum,
 e per consequens dominium e libertatem plenam ad eos acty, quare iam
 supponitur in hōa capacitas ad eum modum cognitionis pfecte, qua sup-
 ponitur ut graa afferre hōo etiam in vehementi tentate cognitionem
 pfectam e robustam illy obtu qualem esse hōo hnt respectu aliorum obforum,
 qā quidem n e elevari hōm ad diversum modum pferendi obtu ab eo
 quem ut hōo hnt, rā ad eundem, in his tñ circumstantiis in quibz iuxta
 leges

Leges naturae non debentur talis cognitio, si. o. hoc relictum super praesentia non habet libertatem respectu vltimae obiecti, non potest gradum dare illi libertatem, quia hoc est eleuare illum ad alium modum cognoscendi diuinum scio a toto modo cognoscendi quem haberet homo.

Quidam author modernus impugnat hanc naturam rationem, quia ad actus supernales voluntas nostra non habet naturaliter libertatem, et tamen potest eleuari naturaliter ad eorum libere elicicandos. Et potest eleuari potest ad libere operando simpliciter naturaliter non potest libera. De ex dictis voluntatem ex se esse liberam ad actus naturales similes illis naturalibus, si illi ex se habent cognitiones indifferentes. Effectus similes illis qui frequentur ad actus supernales, ideo illi non debent potest eleuari ad cognitiones superiores indifferentes. Et voluntas ad volitiones supernales liberas. si a potest eleuari ex se non est libera hoc est, quia non potest procedere cognitiones habentes talem gradum perfectionis, unde non potest eleuari ad talem modum proponendi obiecta, ut dicitur.

Sed contra obierunt duo: quia libertas non solum prouenit a cognitione indifferenti sed etiam a concursu Dei indifferenti in actu primo, potest ergo et esse aliqua potest cui naturaliter non debentur talis concursus indifferentis et tamen diuinitas daretur. De facili; vel illa potest supponunt naturaliter cognitiones effectus indifferentes, vel non; si in unum debentur etiam illi naturaliter concursus indifferentis ex parte Dei, nec est alio titulo debetur huius concursus illi indifferentis, nisi quia habet talem modum cognoscendi effectus, et dicitur dicitur quod libertas radicalis sit in intellectu, si vero duas rationem, non potest eleuari ad talem gradum cognitionum ad eodum simile, suo modo naturali operandi quia rationem a nobis assignatam.

Obierunt duo: quia de facto eleuatur intellectus ad viuendum clarum Deum licet sit naturaliter incapax talis cognitionis, nam intellectus non debet de facto non habet cognitiones intricatas aliquorum obiectorum, quae non infueantur, etiam bruta. Ad hoc diximus in tractatu de Visione Dei intellectum nostrum potest eleuari ad viuendum Deum, quia ex suo modo operandi potest eleuari intrinsecis, nec circa omnia obiecta. nam licet in hac vita id non potest, potest tamen in patria separari, quare intelligere intrinsece Deum habet proportionem in modo tenendi, ut intelligere intrinsece Angelos, etiam, si primo nec potest esse intellectus qui non haberet talem modum operandi cum tali illimitate, ut ex se tenet ad omnia obiecta. nec concedam intellectum possibilem allegatum ex se ad omnia obiecta, ut ille author supponit, potest a. incapax intelligendi cum perfectione sufficiente ad indifferentiam non potest eleuari ad talem modum cognoscendi aliquum potest appetitu bruta eleuari ad operandum libere, non habet scio, an reat hic author. certe si hoc concedat, debet etiam concedere ipsam nostram potest eleuari a Deo a se separatum libere, et intellectum nostrum ad intelligendum libere, quia in essentia non repugnat cari libertatem in alijs potentis sicut appetitivas.

Infero

Infero ultimum ex hac doctrina in quo sensu verum iudicium
docent aliqui Theologi potest divinitus fieri quod Beatus non amet Deum
necessario potest libere, potest licet amor necessario oriatur ex Visione Dei
potest in Deo dare Beato dominum supra illum actum amoris, et fa-
cultatem ad cohibendum illum. imo aliqui volunt ita de facto datam
fuisse. Sed Ordo quomodo erat vigor ut ita potest ille amor esse meritorius.
si est illigatur manente eadem via cognitione in Beato non est admittenda
illa doctrina, nam illa cognitio quae nunc datur in Beato non proponit in-
differenter obitu sed via determinate. Et illa eadem non potest referre ad amorem
liberum etiam de potentia absoluta, sed nec de potentia absoluta potest dari actus
amor liber sine cognitione indifferenti. si autem hi auctores voluerint
potest id fieri adita de novo alia cognitione in illectu per quam iam illud
obitu proponatur indifferentiter potest fortasse admitti, potest et de novo appa-
re, aliqua ratione mali, si in Deo saltem in exercitio amoris, ut si quis vi-
ret se suspendente actum amoris, visionem Dei implicat durationem, vel
aliquid simile quod redderet amabilem expansionem amoris. certe cum
stante via eadem cognitione impossibile est si nunc est amor ille liber, si
antea erat necessarius necessitate proveniente ex determinatione qua obitu
proponebatur voluntati. Et haec sint satis de Voluntario &
Involuntario.